

Szín – játék – költészet

Tanulmányok a nyolcvanéves Kilián István tiszteletére

Szerkesztette

•

Czibula Katalin

Demeter Júlia

Pintér Márta Zsuzsanna

Partium Kiadó – Protea Egyesület – *reciti*

Budapest • Nagyvárad
2013

A kötet megjelenését az OTKA 83599. számú programja,
a Partiumi Keresztény Egyetem és
a Lectio Kulturális Egyesület támogatta.

A borító a *Kilianus* (Kolozsvár, 1767) című színlap felhasználásával készült
Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár, Győr, G. XXIII. 2. 11. 58.

Fotó: Medgyesy S. Norbert

Szerkesztette:

Czibula Katalin, Demeter Júlia, Pintér Márta Zsuzsanna

Könyvünk a Creative Commons *Nevezd meg! – Ne add el! – Így add tovább! 2.5 Magyarország Licenc* (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/hu/>)
feltételei szerint szabadon másolható, idézhető, sokszorosítható.

Köteteink a *reciti* honlapjáról letölthetők. Éljen jogaival!

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

OMAGIU. Kilián István

Szín – játék – költészet: tanulmányok a nyolcvanéves Kilián István
tiszteletére / szerkesztette: Czibula Katalin, Demeter Júlia, Pintér Márta
Zsuzsanna. - Oradea: Partium; Budapest: Protea Kulturális Egyesület, 2013
ISBN 978-606-8156-45-3; ISBN 978-963-7341-95-3

I. Czibula, Katalin (ed.)

II. Demeter, Júlia (ed.)

III. Pintér, Márta Zsuzsanna (ed.)

008

ISBN 978-606-8156-45-3

ISBN 978-963-7341-95-3

Kiadja a Partium Kiadó, a Protea Kulturális Egyesület és a *reciti*,
az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetének
tartalomszolgáltató portálja ► <http://www.reciti.hu>

Borítóterv: Bánffi-Benedek Andrea

Tördelte: Hegedüs Béla

SZÉPLAKI GYÖRGY

Emlékforgács együtt-munkálkodásunk idejéből: Kilián István tanár úrnak 80. születésnapjára

A Kazinczy utcai tanszék szobáiról szinte csak kellemes emlékem vannak. No, nem a nyomorúságos zsúfoltság miatt, ahol könyvespolcok és íróasztalok garmadáit között tucatnyian dolgoztunk úgy 40 négyzetméternyi területen, hanem a légkör, a családias hangulat volt kellemes. Kilián István tanszékvezetősége idején ezt fokozottan éreztem. Amint nagyapósan belépett közénk egy kávéra, teára, vagy hírt adva újabb és újabb unokája születéséről, derűt árasztott a megjelenése. Még az elintézendő hivatalos ügyek sem okoztak különösebb feszültséget, mert kedves nagyvonalúsággal nem aprózta el őket, bölcsen tudván, a legtöbb magától megoldódik, vagy elévül.

Ha a tanszéki szobák nyomorúságosak voltak, a tanszékvezetői kuckó, a folyosó végéből elrekesztett zug, még inkább az. Nem is „trónolt” ott sokat Pista bátyánk, jobb szeretett közöttünk lenni.

Arra viszont emlékszem, hogy egy alkalommal személyes beszélgetésre ide invitált, talán valamennyiünket külön-külön. Témája, ha jól emlékszem, valami bizonygatásféle volt: fontosak vagyunk, komoly munkát végzünk; akkor már roskadozott a főiskola, a megszüntetéséről bizonyosan határozta is az illetékesek. Össze kellett állítanunk a publikációs listánkat meg a kutatási terveinket. A magam részéről, elsősorban módszertanusként, néhány recenzió, valamint a tankönyvek sora jelentette nem a „tudományos” munkát, mert annak nem tekintették az illetékesek. A dolog ezen része nem is érdekes, hiszen Pista bátyámmal hamar elintéztük: ez van, lehet szeretni, vagy sem, egyre megy. A hivatalos dolgot követő baráti csevegésben valahogy elkottyantottam, hogy komoly irodalomtudományi munkát már nem igen fogok írni, de szépirodalmat még írhatok. Erre tőle azt a meglepő választ kaptam: „Gyurikám, csak azt ne! Fiatalabb koromban – mondta Pista bátyám –, formás novellákat írtam, meg is jelent néhány, de semmi értelme nem volt.” Ez a néhány mondat valahogy megragadt bennem, s most is előre tolakodik, valamiért fontos lett.

A napokban töltöm be 70. évemet, s talán nem véletlen, elfog néha egy kis szám- adásféle az életem munkáiról. Szerény a lista, szóra sem érdemes. Mégis megvillant előttem egy kedves lehetőség: felkutatni Kilián tanár úr ifjúkori novelláit, s kicsit rátenni a mérlegre egy gazdag tudományos pálya alkotásai mellé. S még ha meg is tette volna ezt valaki, nincs róla tudomásom, számomra mégis jelentőséggel bír Pista bátyám születés- napi köszöntése idején. Mert annak a régi magánbeszélgetésnek a folytatásaként be kell vallanom, kedves Pista bátyám, nem fogadtam meg a tanácsodat; vénségemre játszókatok a szépirodalommal. Az unokáimnak írt mesék, alkalmi versezetek mellett afféle „történet forgácsokat” is írogatok a magam szórakoztatására. Ebből szeretnék egyet átnyújtani

neked, kedves Pista bátyám. Nyomdát, sőt még nyomtatót sem látott a kis szösszenet, neked ajánlom szeretettel. Előre bocsátom: végtelenül nagyra becsülöm munkásságodat, leginkább azt, hogy pózok nélkül viseled szakmai nagyságodat, eredményeidet. S viccesen folytatva, úgy érzem, illik hozzánk régi Kazinczy utcaiakhoz, elmondhatod, mint a svábcsúfoló nótában a derék atyafiak a Ferenc Jóska elleni háborúról: „Én is ott vót, / Mégse meghótt, / Ez aztán a valami!” (Az utolsó sorra tromfol a kis történet):

Az is valami

Szépen zengő hang vonta el a figyelmét az olvasástól. Odapillantott. Idősebb férfi, kifogástalan sötét öltönyben, szürke nyakkendővel. Ahogy magyaráz a szemben ülőnek, barátságosan fénylik kékeszürke szeme, de vizslatja is hallgatóját, a hatást figyeli. Leginkább csak ő beszél. Az egymásba fűződő történetké mondaitól kitetszik, nem ismerik egymást, csak alkalmi beszélgető partnerek.

– Azt hittem a németekénél jobb vonatok sehol sincsenek, de Amerikában elállt a lélegzetem is. Szuper kényelem, zaj nélküli suhanó gyorsaság. A kinti 44 fokos melegben itt kellemes hűvösség, ital-automaták jégkockával. Ez a Stadler csak kezdet, azokhoz képest lepukkadt keleti utánzata még az eredetinek is... – a partner tisztelettel bólogat.

Már nem érti a szavakat, a tovább is folytatódó beszélgetés csak zsongás, nem zavaró háttere az olvasottaknak. A búcsúzkodásuk újra felkelti a figyelmét, nem annyira a tartalmával, inkább a gesztusaival: „Örültem, hogy találkoztunk, a viszontlátásra!” A sötét öltöny fölé sötét ballonkabát kerül, tiszta, ránctalan, akárcsak viselőjének arca. A pirosan egészséges fejet sűrű ősz haj köríti, lazán oldalra fésülve. Impozáns külső. A hóna alá csapott irattáskát összefogja egy hosszú esernyővel. Amint lelép a peronra, az égre tekint: már nem esik, nem kell kinyitni. Koppintgat az ernyővel a földre, sétapálcaként használja, s minden koppintás után magasan előre lendíti. A leszállók sűrűjében szinte helyet csinál magának, ne is közelítsék.

A metró mozgólépcsőjén újra a látókörébe került, pont akkor, amikor rágondolt: „Micsoda úriember volt!”

És lépkedett is lefelé haladtában. A baloldalon előtte állót megérintette az esernyőjével: „Lenne szíves elengedni, itt nem álldogálunk, itt haladunk!” A világitó ősz haj pedig gyorsan haladt lefelé.

Impozáns megjelenés! – állapítja meg kicsit szégyenkezően, ahogy saját ruházata pillant végig, s kontrasztként a maga arcát, alakját szinte tükörben látja. Sóhajt, mormog maga elé: „Ő hordozza, viseli az adottságait, én viszont le is tudom őt írni. Az is valami!”

Baráti szeretettel köszönte az Írás szavaival:

Mert csak az Úr adhat bölcsességet, az ő szájából származik tudás és értelem.
(Péld 2,6)

Éltessen a Jóisten erőben, egészségben, unokáid, szeretteid körében az emberi kor végső határáig!

Széplaki Gyuri